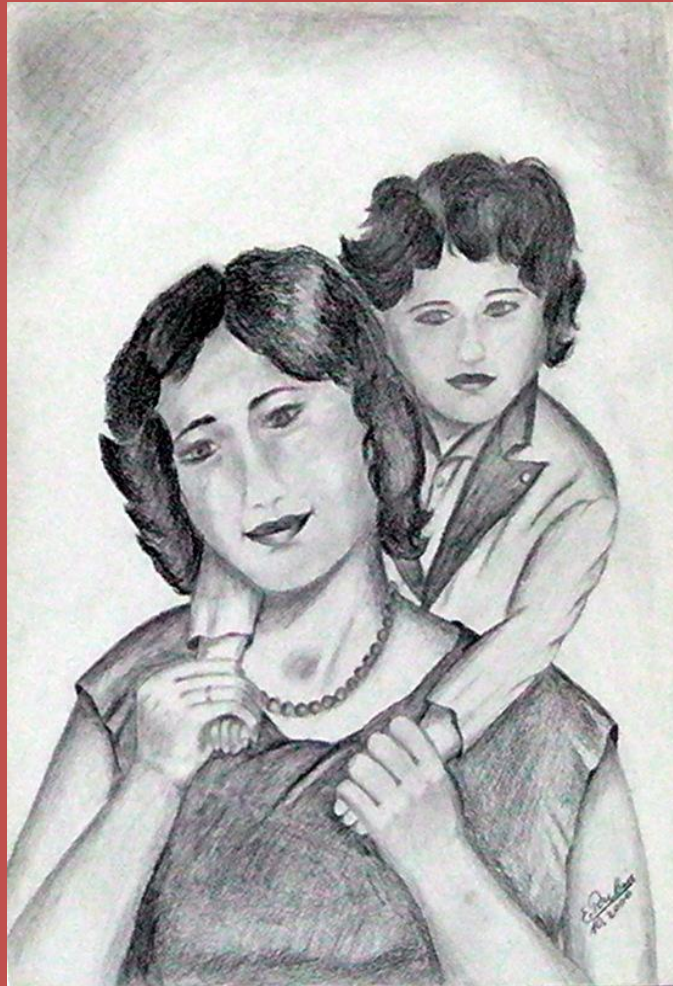

Doua Generatii

Zece Povestiri si o Poezie

Erna Ella Rubin

Două Generații – Erna Ella Rubin

Erna Ella Rubin
Doua Generatii
Zece Povestiri si o Poezie

Erna

Cernăuți, Transnistria, Galați, Dimona (Israel)

Redactor: Iulian Rubin
Iulian.Rubin@gmail.com

Coperta: Erna și fiul ei Iulian, desen în creion de Erna Ella Rubin, 2000

www.ErnaRubin.org

© Iulian Rubin, 2018

Cuprins

Doua Generatii	12
Amintiri din Copilarie de la Cernăuți si Galați	14
Mica Colecta	15
Proteza	16
Oreion	17
Limba Germană	18
Bufna	19
Evadarea	20
Amintiri din Holocaust	21
Limba Secretă	22
Unchiul Hermann si Prietenii Lui	24
Vine Mămica	26
Ceva Nostim sau poate nu...	28
Griseta	29

Doua Generatii

Erna Ella Rubin

Dimona, Israel, 1966

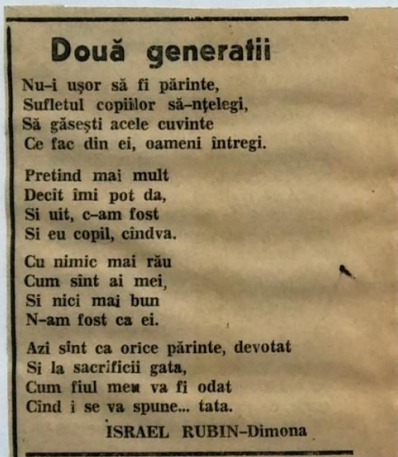
Erna si Iulian

Nu-i usor sa fi parinte,
Sufletul copiilor sa-ntelegi,
Sa gasesti acele cuvinte
Ce fac din ei, oameni intregi.

Pretind mai mult
Decit imi pot da,
Si uit, c-am fost
Si eu copil, cindva.

Cu nimic mai rau
Cum sint ai mei,
Si nici mai bun
N-am fost ca ei.

Azi sint ca orice parinte, devotat
Si la sacrifice gata,
Cum fiul meu va fi odat
Cind i se va spune...tata.

Revista Mea, 15 Iunie 1969

1966

Două Generații

*Nu-i ușor să fi părinte
Sufletul copiilor să înțelegi
Să găsești acele cuvinte
Ce fac din ei oameni întregi.*

*Pretind mai mult
Decât îmi pot da
Și uit c-am fost și eu
Copil cîndva.*

*Ce nimic mai bun
cum sunt ai mei
Și nici mai rău
N-am fost ca ei*

*Azi sînt ca orice părinte
Devotat și la sacrificii gata
Cum fiul meu va fi odat
Cînd îi se va spune tata.*

Rubin Ella

Două Generații – Erna Ella Rubin

Amintiri din Copilarie
de la
Cernăuți si Galați

Mica Colecta

S-a intamplat la Cernauti cand copilaria noastra inca n-a fost amenintata de razboiul distrugator. Cu toate ca un nor negru plutea de-acum deasupra, noi copii insa nu am inteles gravitatea situatiei.

Intro-zi putin innourata, fara ploaie, cand Dora a avut zece ani si eu opt, ne-am plimbat pe strada Flondor (*Herrengasse*) in apropiere de cinematograful Corso. Chiar la intrare, la cinema, au stat cateva doamne care au organizat o colecta pentru un scop de binefacere.

Cine dorea din trecatori sa mearga la colectat era bine venit.

Dora si cu mine ne-am prezentat si noi. O doamna mai in varsta care ne-a ascultat ca dorim si noi sa mergem la colectat donatii ne-a inmanat o cutie de tabla care avea pe capac o deschizatura ca sa treaca monedele, iar in mana am primit niste biletele, fiecare cu un bold, care trebuia prins pe reverul sau bluza persoanei care dona.

Cred ca fiind copii nu ne-a refuzat aproape nimeni, iar un domn ne-a pus in cutie o hartie de 20 lei ceea ce reprezenta, fata de banutii altii dadeam, o donatie frumoasa.

Dora si cu mine ne-am luat in serios si am intampinat persoanele cu un foarte frumos: *Eine kleine spende, bitte!*¹

Peste vreo doua ore am revenit la locul de pornire, am predat cutia inchisa si am cerut alta. Probabil n-au avut incredere in niste copii in varsta de opt si zece ani si am fost refuzate. Am plecat cam jignite, caci am stiut ca am adunat o suma frumoasa.

Totusi putin provocatoare ne-am invartit pe acolo ca sa fim vazute.

La un moment dat, doamna respectiva ne-a vazut si ne-a chemat. Se vede ca intre timp a deschis cutia si facand numerotarea a constatat cece noi am stiut, adica ca am adunat o suma frumoasa.

Atunci noi, doua fetite jignite din cauza refuzului anterior, am refuzat politicos si am mers mandre mai departe.

---

¹ "O mică donație, vă rog!" in limba germana

Proteza

Am ajuns în situația ca trebuie să-mi fac o proteză dentară. Nu am complexe, sunt mai tineri ca mine care poartă proteză, și asta de câțiva ani. Deocamdată însă eu umblu fără dinții de sus în afara de trei care nu se știe încă soarta lor. Eu, cât timpul trece, mă simt mai demoralizată, în afara de asta nu știu dacă am să-i suport. Sper totuși cu milioane de oameni de diferite vârste poartă o proteză dentară, sau chiar două, am să mă obișnuiesc și eu.

Fiind în situația să am nevoie de proteză, mi-am amintit ceva în legătură cu o proteză dentară când nu împlinisem încă trei ani.

Locuiam la Cernăuți. Toată familia din partea tatălui meu și din partea mamei locuiau în același oraș.

Aici în țară suntem împrăștiati. Dora locuiește la Haifa, adică Kiryat Motzkin, iar eu cu familia mea locuim în Dimona. Din această cauză ne vedem destul de rar, ce e drept ne telefonăm des.

Dar în Cernăuți ne vizităm des, mai ales cu tante Frieda că ne simțeam cu ea cel mai apropiati.

Într-o zi mama m-a lăsat la tante Frieda care era sora mamei. Am stat cuminte și mă jucam cu ceva, n-ăs mai putea spune cu ce, nici nu are importanță. Tante Frieda stătea în pat, poate nu se simțea bine și soacra ei a venit să-o viziteze. Au stat de vorbă și la un moment dat soacra și-a scos proteza de sus și i-o arăta. Atunci am pus și eu amândouă mâinile în gură, într-o parte și alta a gurii și trag. Bineînțeles fără rezultat. Tante Frieda a observat și a început să râdă. Atunci nu am înțeles ce tante Frieda a găsit de râs.

Oreion

Ca toti copii mici si Iulika a facut bolile copilariei care lasa imunitate pe toata viata. Iulika a inceput cu tuse convulsiva si a terminat cu pojar la varsta de cinci ani. Cand Ruji, fetita vecinilor mei, a avut scarlatina, iar Iulika dupa perioada incubatiei a capatat o eruptie pe burta, am stiut ca si el are scarlatina.

Nu m-am alarmat, am luat copilul si am mers cu el la policlinica cea mai apropiata. Am primit imediat internarea la spital. Am luat un taxi caci aveam oroare de Ambulanta. Am fost inernati pentru sase zile (in Romania, in anii aceia s-a admis ca mama sa ramana cu copilul bolnav).

Iulika a primit un tratament soc care consta in 400,000 de unitati penicilina injectat o data pe zi.

Fiind cu mine si totusi a plans prima noapte ca vrea acasa. Alaturi de camera noastra era o telefonista in servicii de noapte, ea a venit de cateva ori sami spuna ca deranjeaza pe ceilalti copii. Iulika avea pe atunci patru ani, asa ca am putut sai vorbesc. Si am explicat ca stam numai sase zile, iar duminica mergem acasa.

Intre timp am fost anuntati ca putem pleca sambata caci tratamentul a dat rezultate bune, iar inca o injectie, cea de duminica, o puteam face acasa. Atunci Iulika s-a impotrivit: "Tu ai spus ca mergem duminica."

Duminica am plecat acasa, cuvant e cuvant.

De ce am intitulat aceasta povestire "Oreion" pe cand eu vorbesc mai mult despre scarlatina.

Dupa ce Iulika la varsta de cinci ani a avut pojar si m-am dus cu el la control, i-am spus la doctorita: "acum le a facut pe toate!" La care doctorita a raspuns: "in afara de oreion!"

Intr-adevar, oreion nu a primit el in copilarie, a primit oreion fiind tata de copii si a luat oreionul dela, fiul lui, Udi.

Limba Germană

Limba germana fiind limba mea materna am inceput sa vorbesc cu Iulika, din prima clipa ce sa nascut, aceasta limba. Cand iam spus in germana: "ruf den Papa zu tisch!" el a tradus in romaneste: "Cutica, mamica a spus sa vii la masa". Cutica a fost numele de alint pentru taticu. Eu am avut mai multe nume in germana: *Medika, Pupika, Nagika* (adica cuisor) si *Butterbrot*.

Toate denumirile mele au fost trecatoare dar a ramas denumirea de Mami. In schimb, pentru taticu a ramas multi ani denumirea de Cutica.

Iulika vorbea foarte frumos limba germana ceace a fost, pot sa spun, unic in Galati, unde toata lumea vorbea romaneste.

Intro zi cand Iulika avea vreo trei-trei ani si jumătate, Berta l-a luat la plimbare, si bineinteles vorbeau germana. S-au intalnit cu Rabinul din Galati care s-a oprit cu ei de vorba, fiind foarte incantat ca un copil mic vorbeste asa frumos germana. Rabinul a ridicat mainile deasupra capului lui Iulika si l-a binecuvantat.

Bufna

La noi in curte s-au mutat vecini noi. El, Nicu, un baiat de treaba, a venit de la tara sa invete la Galati si pot spune ca a reusit. Ea, Florica, tot din acelasi sat ca sotul ei.

Florica era o fata simpla fara multa scoala insa desteapta si frumusea.

Cum se intelege ca Florica si Nicu erau crestini, am mai avut o vecina evreica, o persoana fara nici o valoare, nu a fost iubita de restul vecinilor.

Pe aceasta vecina Florica a botezato Bufna, poate si din cauza fizicul ei.

Iulika cand era mic plangea pe strada, intotdeauna avea un motiv oarecare.

De data aceasta plangea ca a vrut sa mearga cu tramvaiul. Eu insa in ziua aceea nu am avut nici o treaba cu tramvaiul. Tot ce i-am explicat a fost in zadar, el vrea cu tramvaiul si plange cu foc in gura mare si lacrimi.

La moment dat vad din departare ca ne vine in cale Bufna. Intradevar nu am vrut ca aceasta Bufna, pe care nici eu n-o agream, sa auda pe Iulika urland pe strada.

Atunci ii spun lui Iulika care nu implinise inca trei ani atunci: "Iulika, nu mai plange, uite ca vine Bufna, trebuie si ea sa te auda cum plangi pe strada?" Ca prin farmec s-a oprit din plans pana ce Bufna a fost la oarecare distanta.

Pe urma insa a inceput din nou sa planga parca si mai si.

Evadarea

A fost o zi frumoasa de iarna fara zapada. Iulika avea trei ani iar fetita vecinii, Ruji, avea doi ani. Intr-o zi copii au disparut. Am iesit in curte, nu am fugit in strada sa-i caut. O vecina care a vazut ca caut copii mia spus: "am vazut copii in directia Mavromol". Mavromol era o strada aglomerata cu multe pravalii.

Copii au iesit din Strada Brailei, au trecut Strada Mavromol si au intrat pe Strada Roseti care era si strada *schilurilor*². In aceasta strada, nu prea lunga, au fost doua *schiluri*.

Cand am ajuns in Strada Roseti, Iulika si Ruji au venit deacum inapoi. Se intelege ca Iulika fiind cel mare (avea trei ani) era conducatorul. Cand i-am intalnit, amandoi inpingeau o craca de pom.

Cand l-am intrebat: "de ce ai mers asa departe?"

Iulika mea raspuns: "am mers pana unde am stiut sa ma intorc".

---

² *schil (schul)* – sinagoga in limba idis

Amintiri din Holocaust

Limba Secretă

Pe Rosa am vazut-o pentru prima oara cand a venit la noi ca ucenica. Era maruntica, putin dolofana si frumusica. O fetita serioasa de vreo patrusprezece ani, si a luat ucenicia in serios si intr-adevar a invatat meseria.

Nu stiu cine a fost cu idea ca sa invatam o limba secreta, am luat-o insa foarte in serios si am inceput sa ne perfectionam, Rosa si cu mine, in a vorbi limba germana pe dos. Rosa a fost "Asor" si eu "Anre" (Erna) si asa cu incetul am fost asa de experimentate si vorbeam asa de cursiv ca puteai sa crezi ca vorbim o limba straina.

Intr-o zi, sau mai bine zis intr-o seara am iesit amandoua din gradina publica. A fost o seara splendida de vara in Cernautul inaintea razboiului cu toate ca nori negri pluteau deacum, amenintatori, pe tot cerul albastru.

Iar noi vorbeam in limba noastra fel de fel. La un moment dat un tanar ni se ataseaza, mergand in rand cu noi, si ne intreaba: "ce limba vorbiti? ungureste nu e! nici ivrit? dar ce limba a fii?" Iar noi vorbeam inainte chiar si de el. Dupa vreo jumătate de ora vazand ca nu afla nimic, iar noi nui dam nici o atentie, a plecat.

Razboiul a izbucnit, ceea ce este cunoscut tuturor. Copilaria si tineretea noastra au avut mult de suferit. Au intrat Rusii. Nenorocirile au inceput cand Romanii au revenit si puteai citi afise pe ziduri: Ghetto in Octombrie. Intr-adevar in Octombrie am fost evacuati din casele noastre. Nu vreau sa intru in amanunte.

Trei saptamani Ghetto. Pe urma Lagar, Transnistria cu saracie, foamea, tifos si cu frica de ziua de maine, insa si cu speranta in suflet care ne-a mentinut in viata.

Cu toate ca nu am amintiri frumoase de la Rusi, caci din cauza lor, cand am revenit la Cernauti, am stat unsprezece luni inchisa in casa, ascunsa, caci se prindea tineri pe strada si ii trimetea la Donbas, o localitate indepartata in Rusia. Acolo erau mine de carbuni, intr-acolo trimetea tineretul capturat pe strada.

Cu toate acestea trebuie sa recunosc ca Rusii ne-au salvat viata.

La zece Mai 1944 am trecut podul peste Prut si am intrat in oras. Ne-am revazut cu supravietuitorii printre care a revenit si prietena mea Rosa cu familia.

Prima oara cand am vizitat pe Rosa si familia ei, Rosa mea spus ceva pe limba noastra, atunci mama ei a izbucnit in ras: "mai fetelor, pe unde ati fost, prin ce ati trecut, si nu ati uitat limba voastra."

Unchiul Hermann si Prietenii Lui

Dela ora sase dimineata pana la ora sase seara. Atata ni s-a acordat ca sa parasim locuintele noastre din centrul orasului. O anumita parte a orasului, printre care se afla locuinta a lui tante Frieda, sora cu mama, a fost declarat Ghetto, numit ad hoc.

Dela ora sase dimineata am carat tot ce s-a putut cara. Strazile care duceau inspre Ghetto erau inpauzite de legaturi ale facute din fete de perne sau cearceafuri.

Populatia evreiasca din Cernauti isi parasea casa, masa, patul. Locuinta la tante Frieda a devenit un adapost temporar neincapator. In curte la vecini a venit rudele, era un dute-vino. La ora sase seara am trecut granita improvizata care despartea orasul de Ghetto. Cine ar fi intarziat era pasibil de pedeapsa.

In luna octombrie 1941 mereu aparea un ordin: astazi data de...strada cutare pleaca. Ca sa nu plecam ne mutam in alta strada care nu pleca inca. Tante Frieda cu unchiul David si fiul lor, Sigi, au plecat deja. Noi am ramas inca. Am stiut ca o sa ne vina randul si noua.

Locuinta lui tante Frieda devenise pustie. Mama a cumparat doi litri de lapte si a pus la fiert intr-o cratita mare care a ramas pe soba. Fiind in Lagar si suferind de foame, acest lapte m-a urmarit si m-a obsedat mult timp.

Unchiul Hermann cu tante Ana si fiul lor, Didi, erau sa plece o zi mai devreme. Unchiul Hermann a vrut sa plece cu prietenii lui impreuna. Totusi prietenii lor au plecat o zi inainte din cauza ca mama nu era inca gata de plecare. Unchiul Hermann a preferat sa fie impreuna cu familia. Asta nu l-a impiedicat sai reproseze lui mama care era sora lui: "Vezi, din cauza ta noi nu am putut pleca impreuna cu prietini mei."

Au venit zile grele, am trait din ceea ce vindeam. O rochie o paine, o camasa o paine sau faina si cartofi. Mama a fost cumpanita, a spus: "daca mancam mai mult, na sa putem rezista, nu vom putea supravietui."

Intr-adevar am rezistat doi ani si jumătate pana au intrat Rusii care in felul acesta ne-au salvat viata. Asta a fost in luna Aprilie 1944, ne-am pregătit de plecare acasa, ce plecare? Am mers o sută de kilometri pe jos. Eu am fost câteva luni după *Bauchtýphus* (febră tifoidă) totuși am fost foarte slabă, lipsită de puteri.

Din cauza mea nu am putut face mai mult de 14-15 kilometri pe zi. Innoptam in cate o casa goala iar a doua zi iarasi la drum.

Cealalta sută de kilometri am facut cu trenul, dar vai de acest voiaj. Nu odata soldati Rusi ne-a dat jos din tren. Cand in sfarsit am trecut podul peste Prut si am intrat la Cernauti, nea intampinat o mama care astepta pe fiica ei sa se intoarca din Lagar. Probabil aceasta mama a intrebat pe fiecare care intrase la Cernauti. Intamplator noi am putut sa-i spunem ca fiica ei este sanatoasa si e pe drum inspre casa.

Am intitulat aceasta povestire "Unchiul Hermann si Prietenii Lui" din cauza ca el a regretat ca din cauza mamei mele, el cu familia lui trebuia sa se desparta de prietenii lui. Prietenii lui nu au avut insa noroc, au fost trimisi la Bug, de acolo nu era intoarcere. Teritoriul intre fluviile Nistrul si Bug se chema in timpul Holocaustului Transnistria.

Prietenii lui unchiul Hermann au avut nenorocul sa plece cu un tren (de marfa bineinteles) care le-a dus la pieire.

Deacea, la orice ocazie unchiul Hermann ii spunea mamei mele: "vezi Yetti, datorita tie mai suntem azi in viata."

Vine Mămica

În anul 1944 am venit acasă. Am găsit o locuință în același bloc unde am locuit înainte de deportare, însă un etaj mai sus, exact deasupra locuinței noastre. *Maria Theresiengasse* era o stradă laterală din *Herrengasse* care a fost principala stradă din Cernăuți. Pe *Herrengasse* erau trei cinematografe. Serile și duminica dimineața era promenadă. Mic și mare au ieșit să se plimbe pe *Herrengasse* (care în românește era Str. Flondor).

Asa dar, noi locuim în Str. Maria Tereza (*Maria Theresiengasse*) Nr. 6 care a fost a doua casă din colț cu strada Flondor.

Locuința era compusă din trei camere: O cameră mare cu geamuri la stradă, una ceva mai mică care tot era, pentru concepția de astăzi, destul de mare, iar a treia cameră, care se cheama cea mică, avea un geam la stradă, nici asta nu era chiar mică. Noua, lui Dora și mie cameră asta ne plăcea cel mai mult.

Plus, bucatăria era mare, cu o sobă de gătit zidită într-un colț. Din bucatărie era o cameră mică unde se ținea alimente. Aceasta cameră se cheama pe germană *speisekammer*. Locuința avea baie cu cadă și o cameruță mică pentru servitoare (*dienstboten-zimmer*). Într-un cuvânt: O locuință mare.

Prin anii aceia, 1944-45, când au venit mulți Ruși la Cernăuți a fost lipsa de locuințe. Forurile îți luau câte o cameră pentru oamenii lor.

Într-o bună zi a sunat la ușa noastră o pereche tânără, ruși, el în uniformă cu gradul de maior, ea o femeie delicată, pe urmă am aflat că e gravidă.

Au vorbit idiș cu mama: "Noi am fost informați că aveți o cameră în plus și noi vă rugăm să ne-o predați nouă căci oricum o să vă o ia și poate o să fie oamenii care nu o să vă plăcă, iar noi suntem evrei și sperăm să ne înțelegem."

Asa a și fost, mama a acceptat, căci judecând oamenii astia au avut dreptate în toate.

S-au mutat în camera mică, oameni fini, nu ne-au separat cu nimic, aveau acces la bucatărie.

Dupa cateva luni, ea (nu mai tin numele) a nascut o fetita. Soarta a vrut ca acest copil sa se nasca cu un piciorut defect. Eu m-am dus cu mama copilului la spital sa-i ajut, caci ea a fost slabita de la nastere. Dupa sase saptamani copilul a murit.

Ea a fost bolnava de dureri si febra laptelui. El suferind de ulcer la stomac. Cat timp ea nu a fost acasa, el a mancat alimente care ii a provocat o criza.

Amandoi stateau in pat, iar eu ii am ingrijit. Astazi imi dau seama ca i-am fost de mare ajutor. De cate ori intram la ei sa intreb ce au nevoie, el ma primea cu cuvintele: Vine Mamica!

Acest maior avea un frate mai tanar ca el, tot ofiter, el venea din cand in cand in vizita la fratele lui. Am avut ocazia sa-l vad in treacat, un baiat inalt subtire.

Maiorul nostru a vrut foarte mult sa ma marit cu fratele lui, si de ce n-ar fi vrut? Am fost frumoasa, serviabila si ca am fost o mica gospodina a putut sa-si dea seama cand ii am ingrijit cand au fost bolnavi.

Noi nu am luat aceasta propunere in serios, caci doream sa plecam.

Ceva Nostim sau poate nu...

Griseta

Dora o indragea atat de mult pe Griseta, ca atunci cand a primit plecarea pentru Israel a plans, iar o vecina i-a spus: "nu plange, si Erna o sa primeasca plecarea!" Iar Dora a raspuns plangand: "da, insa Griseta!"

Trebuie sa precizezi ca Griseta a fost o pisicuta dragalasa pe care si eu o indrageam, iar Erna sunt eu, sora cu Dora.

Cand Dora a plecat, Griseta a ramas cu noi. De cate ori venea o scrisoare, scria numai de Griseta.

Intr-o zi Gica³ si-a permis o gluma. A luat o foaie de scrisoare si a scris aceste cuvinte: "Draga Dora, Griseta a murit! Scrie-ne ce sa facem cu ea." La care Dora a raspuns: "dute in...si ingroapo."

Povestea s-ar putea incheia aici, insa are o urmare. A trecut un timp oarecare si primim o visita de la securitate, intreaba de Israel Rubin, eu nu am fost acasa, o vecina i-a spus unde lucreaza.

Omul nostru a mers sal caute pe Gica la locul de munca. Foarte discret la chemat afara si i-a pus mai multe intrebari de rutina, iar printre altele a intrebat: "pe cine aveti in familie cu numele de Grizeta?"

Atunci Gica a spus zambind: "Grizeta este o pisicuta!"

Omul insarcinat sa descopere o crima s-a scuzat zambind si a plecat.

Iulian.Rubin@gmail.com

www.ErnaRubin.org

---

³ Israel Rubin, soțul lui Erna